

5

Filipino

Unang Markahan

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anumang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Ang modyul na ito ay masusing sinuri at niribisa ayon sa pamantayan ng DepEd Regional Office 4A at ng Curriculum and Learning Management Division CALABARZON. Ang bawat bahagi ay tiniyak na walang nilabag sa mga panuntunan na sinasaad ng Intellectual Property Rights (IPR) para sa karapatang pagkatuto.

Mga Tagasuri

Filipino

Ikalimang Baitang

Regional Office Management and Development Team: Job S. Zape, Jr., Elaine T. Balaogan, Romyr L. Lazo, Fe M. Ong-Ongowan, Lhovie A. Cauilan, Ephraim L. Gibas, Rena Mae D. Macabebe

Schools Division Office Management Team: Rosemarie C. Blando, August M. Jamora, Thara Anne M. San Pedro, Master Teacher II, Myleen A. Benabinte, Elvira E. Seguerra, Cleta F. Saladero, Julius R. Burdeos, Leomar G. Paracha

Filipino Ikalimang Baitang
PIVOT 4A Learner's Material
Unang Markahan
Unang Edisyon, 2020

Inilathala ng: Kagawaran ng Edukasyon Rehiyon IV-A CALABARZON
Patnugot: Wilfredo E. Cabral
Pangalawang Patnugot: Ruth L. Fuentes

Gabay sa Paggamit ng PIVOT Learners Material

Para sa Tagapagpadaloy

Ang Modyul na ito ay inihanda upang makatulong sa ating mga mag-aaral na madaling matutunan ang mga aralin sa asignaturang Agham Panlipunan. Ang mga bahaging nakapaloob dito ay sinigurong naayon sa mga ibinigay na layunin.

Hinihiling ang iyong paggabay sa pagbibigay sa ating mga mag-aaral ng tamang paraan ng paggamit nito. Malaki ang iyong maitutulong sa pag-unlad nila sa pag-unawa sa pagpapakita ng kakayahan ng may tiwala sa sarili na kanilang magiging gabay sa mga sumusunod na aralin.

Para sa Mag-aaral

Ang modyul na ito ay ginawa bilang tugon sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong madulutan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang modyul na ito ay may mga bahagi na dapat mong maunawaan. Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anumang marka o sulat ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.
2. Huwag kalimutang sagutin ang *Subukin* bago lumipat sa iba pang gawaing napapaloob sa modyul.
3. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat pagsasanay.
4. Obserbahan ang katapatan at integridad sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
5. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago pumunta sa iba pang pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutin ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang inyong guro o tagapagdaloy. Maaari ka rin humingi ng tulong kay nanay o tatay, o sa nakatatanda mong kapatid o sino man sa iyong mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa.

Umaasa kami, sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakakuha ka ng malalim na pang-unawa sa kaugnay na mga kompetensi. Kaya mo ito!

Mga Bahagi ng PIVOT Modyul

	Bahagi ng LM	Nilalaman
Panimula	Alamin	Ang bahaging ito ay naglalahad ng MELC at ninanais na outcome ng pagkatuto para sa araw o lingo, layunin ng aralin, pangunahing nilalaman at mga kaugnay na halimbawa para makita ng mag-aaral ang sariling kaalaman tungkol sa nilalaman at kasanayang kailangan para sa aralin.
	Suriin	
Pagpapaunlad	Subukin	Ang bahaging ito ay naghahanap ng mga aktibidad, gawain, nilalaman na mahalaga at kawili-wili sa mag-aaral, karamihan sa mga gawain ay umiinog lamang sa mga konseptong magpapaunlad at magpapahusay ng mga kasanayan sa MELC lalo na ang bahaging ito ay nagbibigay ng oras para makita ng mag-aaral ang alam niya, hindi pa niya alam at ano pa ang gusto niyang malaman at matutuhan.
	Tuklasin	
	Pagyamanin	
Pakikipagpalihan	Isagawa	Ang bahaging ito ay may iba't ibang gawain at oportunidad sa pagbuo ng kailangang Knowledge Skills and Attitude (KSA). Pinahihintulutan ng guro ang mga mag-aaral na makisali sa iba't ibang gawain at oportunidad sa pagbuo ng kanilang mga KSA upang makahulugang mapag-ugnay-ugnay ang kanilang mga natutuhan pagkatapos ng mga gawain sa D. Inilalantad ng bahaging ito sa mag-aaral ang totoong sitwasyon/ gawain ng buhay na magpapasidhi ng kaniyang interes upang matugunan ang inaasahan, gawing kasiya-siya ang kanilang pagganap o lumikha ng isang produkto o gawain upang ganap niyang maunawaan ang mga kasanayan at konsepto.
	Linangin	
	Ilangkop	
Paglalatap	Isaisip	Ang bahaging ito ay nagtuturo sa mag-aaral ng proseso na maipakikita nila ang mga ideya, interpretasyon, pananaw, o pagpapahalaga at makalikha ng mga piraso ng impormasyon na magiging bahagi ng kanilang kaalaman sa pagbibigay ng repleksiyon, pag-uugnay o paggamit nang epektibong nito sa alinmang sitwasyon o konteksto. Hinihikayat ng bahaging ito ang mga mag-aaral na lumikha ng mga estrukturang konseptuwal na nagbibigay sa kanila ng pagkakataong pagsamahin ang mga bago at lumang natutuhan.
	Tayahin	

Pag-uugnay ng Sariling Karanasan sa Napakinggang Teksto

Aralin

I

Ang araling ito ay nakalaan para sa mga batang mag-aaral na katulad mo na nasa ikalimang baitang. Mahalagang matutuhan mo ang mga araling nakasaad dito dahil makatutulong ito na mapalawak ang iyong kaisipan sa pagsagot sa mga mapanuring pag-iisip. Nakapaloob din sa araling ito ang mga pagsasanay na susukat at lalinang ng iyong kakayahan sa pagsagot sa mga sumusunod na gawain. Ang kabuuang nilalaman ng aralin na ito ay tatalakay sa pag-uugnay ng sariling karanasan sa napakinggang teksto.

Basahin at unawain ang teksto.

Hindi Nakikitang Sakit, Masusugpo Pa Ba?

ni: Thara Anne M. San Pedro

Marami ang nangangamba sa patuloy na pagkalat ng sakit na **Corona Virus** o tinatawag nating **Covid – 19**. Naalerto ang halos lahat ng ahensya ng pamahalaan sa patuloy na pagtaas ng bilang ng mga taong nahahawahan ng sakit na ito. Marami ang nagtatanong kung masusugpo pa ba ang naturang sakit. Ano ang talagang lunas para rito?

Ayon sa mga doctor, walang pang tiyak na gamot o bakuna ang makasusugpo sa sakit na ito. Ngunit katulad ng kasabihan, **“Prevention is better than cure.”** May mga simpleng paraan kung paano mo maiiwasan ang ganitong sakit. Payo nila ay manatili tayo sa ating tahanan. Kailangan nating gawin ito upang hindi tayo makapitan ng **virus** at hindi rin natin maipasa sa mga kasamahan natin ang nakatatakit na sakit na ito. Isa lamang sa kasamahan sa bahay ang bibili ng pangunahing pangangailangan. Kung lalabas ay huwag kalimutang magsuot ng **face mask**. Mag-alcohol bago pumasok ng tahanan at siguraduhing labhan agad ang isinuot na damit. Ugaliing maghugas ng kamay. Sundin ang social distancing upang masigurong hindi mahahawaan ng sakit.

Sa ganitong paraan, wala pa mang lunas ay makaiwas naman tayo sa pandemikong sakit na ito.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Sagutin ang mga sumusunod na tanong. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Tungkol saan ang iyong nabasa?
2. Ano-ano kayang ahensya ng pamahalaan ang naalerto sa sakit na ito?
3. Batay sa iyong nabasang teksto. ano-ano ang mga sintomas ng ganitong uri ng sakit?
4. Bilang isang bata, ano pa ang maaari mong idagdag na payo upang hindi mahawa ng sakit ang iyong pamilya?
5. Kung sakaling maranasan mo ang mga sintomas na ito, ano ang dapat mong gawin?

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Pumili ng isang sitwasyon batay sa nakatalang pangyayari. Sumulat ng isang talata na binubuo ng apat (4) hanggang limang (5) pangungusap tungkol sa iyong naging karanasan. Sundin ang pamantayan sa pagsulat ng talata. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

1. Naligo ka sa ulan.
2. Pumasa ka sa isang pagsusulit.

3. Nanalo kayo sa basketball.
4. Nagwagi ka sa Pampurok na Paligsahan sa Pamamahayag
5. Nagtanghal kayo sa palatuntunan.
6. Nagpunta kayo sa **amusement park**
7. Pista sa inyong barangay.

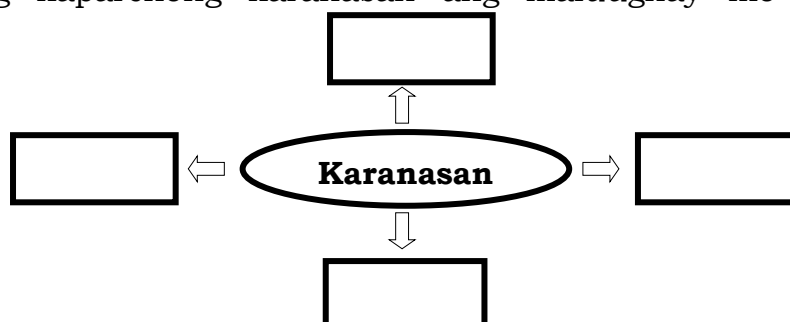
Pamantayan	4	3	2	1
Nilalaman	Kumpleto at wasto ang lahat ng detalye nakasaad sa talata.	Wasto ang mga detalye nakasaad sa talata.	May ilang na detalye na hindi dapat isama sa talata.	Maraming kakulangan sa nilalaman ng talata.
Presentasyon	Organisado at sinuring mabuti ang pagkakasunod-sunod ng mga ideya o kaisipan	Maayos ang pagkakalahad ng mga detalye sa talata	Hindi gaanong maayos ang nailahad na talata. Hindi gaanong maunawan ang nilalaman	Hindi gaanong maunawan ang nilalaman ng talata
Wastong Baybay at bantas	Tama ang pagkakabaybay at paggamit ng mga bantas.	Tama ang baybay ngunit may ilan na hindi nagamit ng wasto ang mga bantas	Tama ang mga bantas ngunit may ilang kamalian sa baybay	Hindi wasto ang baybay at gamit ng mga bantas
Kabuuan				

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Basahin ang maikling kwento. Sagutin ang tanong sa ibaba. Punan ang graphic organizer. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Oras ng rises. Ang magkakaklaseng sina Jomar, Lenlen, Dave at Sharon ay nagkukuwentuhan ng kanilang gagawin sa nalalapit na **field trip**. Nakikinig lamang siya sa usapan ng kanyang mga kaklase dahil hindi siya makakasama. Nawalan kasi ng trabaho ang kanyang ama.

Anong kaparehong karanasan ang maiuugnay mo sa maikling kuwento?

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Basahin ang mga tanong. Piliin ang tamang sagot sa bawat sitwasyon. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Naglalaro ka nang biglang sabay kang tinawag ng ate at kuya mo upang utusan.
 - a. Hahayaan ko silang tumawag nang tumawag.
 - b. Lalapit ako sa kanila at susundin ko ang utos muna ng aking ate.
 - c. Susundin ko ang inuutos nila pero kakausapin ko sila nang maayos kung sino ang uunahin ko sa kanila.
 - d. Lalapit ako sa nanay at magsusumbong.
2. Galing kayo ng nanay sa isang mall. May batang ang umakyat sa sinasakyan ninyong dyip. Pinunasan niya ang iyong sapatos at nanghingi ng barya.
 - a. Hindi ko siya papansinin.
 - b. Kakausapin ko ang aking nanay.
 - c. Sasabihin ko sa nanay na bumaba na kami.
 - d. Bibigyan ko na lamang siya ng pagkain.
3. Maggagabi na. Inabutan ka ng malakas na ulan. Wala kang dalang payong. Nakita mo ang iyong kapitbahay na may dalang payong.
 - a. Magsasabi kung puwede makisabay dahil wala kang dalang payong.
 - b. Ako ay liyak nang malakas.
 - c. Ipatatawag ko na lamang ang aking tatay o nanay para ako ay sunduin.
 - d. Hihintayin kong tumigil ang ulan.
4. Umalis ang iyong nanay. Pinagbilin sayo na painumin mo ng gamot ay iyong kapatid na may sakit. Nakalimutan mo itong painumin sa takdang oras. Tinanong ka ng nanay kung nagawa moa ng kanyang ipinagbilin.
 - a. Sasabihin ko na pinainom ko ng gamot ang aking kapatid para hindi ako mapagalitan.
 - b. Hihingi ng paumanhin at sasabihin ang totoo.
 - c. Uunahan ko ng pag-iyak para hindi mapagalitan.
 - d. Hindi ko papansinin ang aking nanay.
5. Nakasakay ka na sa serbis mong traysikel. Nang magbabayad ka na, wala ang iyong pera.
 - a. Bababa agad at tatakbo nang mabils.
 - b. Sasabihin sa drayber na kung maaari ay pag-uwi mo ng bahay ibibigay ang bayad.
 - c. Sasabihin sa drayber nang pagalit na wala kang pera
 - d. Iyak na lamang bigla.

Mga Pangngalan at Panghalip

Aralin

WEEK

2

I

Sa araling ito, madaragdagan ang kaalaman mo sa mga kasanayang huhubog at hahasa sa iyong kaisipan tulad ng pagsagot sa mga tanong mula sa kuwentong binasa.

Magkakaroon ka rin ng higit na kaalaman sa gramatika – sa wastong gamit ng pangngalan at panghalip sa pagtalakay tungkol sa sarili, sa mga tao, hayop, lugar, bagay at pangyayari sa paligid, sa usapan at paglalahad tungkol sa sariling karanasan.

Ang mga pagsasanay na nakalahad sa aralin na ito ay susukat kung gaano ang iyong kaalaman sa mga araling nakapaloob dito.

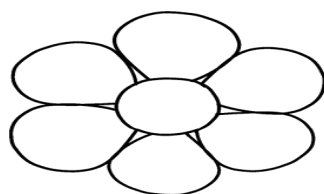
Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Basahing mabuti ang talata. Piliin ang mga pangngalan at panghalip na makikita sa talatang babasahin. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Si Mang Ambo ay isang magsasaka. Malawak ang lupaing minana niya sa kanyang mga magulang. Kaya katulong niya ang kanyang pamilya sa pagtatanim ng mga prutas at gulay. Mayroon din silang mga alagang hayop dito.

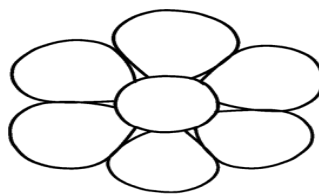
Tuwing pista o kahit anong okasyon ay hindi na sila bumibili ng mga sangkap sa lulutuin. Pumipitas na lamang sila ng mga gulay sa kanilang taniman. Gayundin ang karneng baboy at manok.

Maging ang kanilang mga kapitbahay ay natutulungan din nila. Hindi nila ipinagkakaitan ng tulong ang mga ito.

Masaya ang mag-anak sa simpleng buhay na mayroon sila. Siya at ang buo niyang pamilya ay nagpapasalamat sa Panginoong Diyos sa pagkakaloob ng mga biyaya.

Pangngalan

Panghalip

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Gamitin sa pangungusap ang mga sumusunod na pangngalan. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Hongkong	6. Bagyong Ambo
2. pagkain	7. Buwan ng Wika
3. Dr. Garcia	8. ibon
4. banig	9. telebisyon
5. magulang	10. Angel Locsin

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Gumupit ng larawan ng inyong mag-anak. Idikit ito sa **bondpaper**. Sumulat ng pangungusap tungkol sa gawain ng bawat isang miyembro ng pamilya sa inyong tahanan. Salungguhitan ang pangngalan na ginamit. Palitan ng angkop na panghalip ang sinalungguhitang pangngalan.

Halimbawa:

Sina Aling Mikee at Mang Mark
ay magsasaka.

Maaga silang pumupunta sabukid.

Kailan ginagamit ang pangngalan?

Ginagamit ang pangngalan sa pagtukoy sa ngalan ng tao, bagay, hayop, pook o lugar at pangyayari.

Halimbawa:

tao – John, Jhasmine, nanay, tatay, tiya, lolo

bagay – lapis, mesa, bintana

lugar – paaralan, Batangas, sa ilalim ng puno

hayop – kalabaw, manok, ibon

pangyayari – Bagong Taon, Disyembre 25

Kailan ginagamit ang panghalip?

Ginagamit ang panghalip na pamalit o panghalili sa pangngalan

Halimbawa:

Sina Ramon at Dina ay magkapatid. Sila ay tumutulong sa kanilang mga magulang.

Sina Sarah, Fe at ako ay nasa ikalimang baitang. Kami ay nag-aaral nang mabuti.

Isahan	Maramihan
ako,ko	tayo, natin, kami, namin
ikaw, ka, mo	kayo, ninyo
siya. niya	sila, nila

A. Ilan sa mga panghalip ay ang mga sumusunod. Panghalip
Panao - panghalili sa ngalan ng tao

Isahan	Maramihan
ako,ko	tayo, natin, kami, namin
ikaw, ka, mo	kayo, ninyo
siya. niya	sila, nila

- B. Panghalip Paari - pumapalit sa pangngalang nagpapakita ng pagmamay-ari.

Isahan	Maramihan
akin	atin
Iyo	inyo
kanya	kanila

- C. Panghalip Pamatlig - humahalili sa ngalan ng bagay, at iba pa na itinuturo

Mga Salita	Paglalarawan
Ito, ganito, dito, heto	Hawak niya o malapit sa kanya ang itinuturo
Iyan, ganyan, diyan, hayan	Malapit sa kanya ang itinuturo
Iyon, ganoon, doon hayun	Malayo sa kanya ang itinuturo.

- D. Panghalip Panaklaw – mga panghalip na walang katiyakan o hindi tiyak.

Mga Salita
lahat, madla, sinuman alinman, anuman, saanman, at ilan

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Basahin mo ang mga pangungusap. Palitan ng panghalip ang pangngalang may salungguhit. Isulat sa patlang ang sagot.

1. Si Lara ay mahusay gumuhit. _____ ay laging nagwawagi sa paligsahan.
2. Sina Randy, Lorenz at ako ay magkakapatid. _____ ay nag-aaral mabuti.
3. Ikaw at si Glenda ang magwawalis ng bakuran. Huwag _____ magtatapon ng basura sa likod- bahay.
4. Naglaro ng patintero sina Aldrin at Ariel. Nauhaw _____ kaya umuwi muna.
5. Si Ellen, Tina , Aila at ako ay nasa ikalimang baitang. Mahilig _____ umawit.
6. "Ate Cita at Ate Lara tawag _____ ng lola."
7. "_____ ay may alagang loro," ang sabi ni Orlan.
8. "Kuya Dante sa _____ ba ang aklat na ito?" ang tanong ni Lily sa kanyang kuya.
9. Masarap magluto ang nanay ng sinigang na baboy. Paborito _____ ng tatay.
10. "Kailangan _____ ng mahusay na tagaguhit," ang sabi ng patnugot kay Betty at Rodel.

Pagsagot ng mga Tanong sa Binasa/Napakinggang Kuwento at Tekstong Pang-impormasyon

Aralin

I

Ang araling ito ay dinisenyo upang mas higit pang linangin ang iyong kakayahan sa mapanuring pag-iisip at pagsagot sa mga matataas na uri ng kasanayan sa pag-iisip (HOTS) mula sa mga kuwento at impormasyong nabasa o narinig. Ang mga pagsasanay na nakapaloob sa aralin na ito ay makatutulong sa pag-unlad ng iyong pang-unawa sa pagbabasa. Ang aralin na ito ay naglalaman ng kasanayan hinggil sa pagsagot sa mga tanong sa binasa/napakinggang kuwento at tekstong pang-impormasyon.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Ano ang ginagawa mo tuwing bakasyon? Basahin ang kuwento ng isang bata. Unawain mong mabuti ang nilalaman ng kuwento upang masagot ang sumusunod na katanungan. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Bakasyon na!

Excited si Abby tuwing sasapit ang bakasyon dahil makakapunta na naman siya sa kanyang lolo at lola. Kaya gabi pa lamang, nakaempake na ang kanyang mga damit. Kahit sinabihan siya ng kanyang nanay na ito na lamang ang mag-aayos nito, hindi pa rin siya napiit sa paglalagay ng damit sa kanyang bag.

Maagang umalis ang mag-anak upang ihatid si Abby sa probinsya. Hindi man lamang siya inantok sa biyahe. Naaalala niya ang kanyang mga ginagawa tuwing naroon siya sa kanyang mga lolo at lola.

Inisa –isa niya sa isip ang mga gagawing muli pagdating niya doon. Tatakbo agad siya sa taniman ng kape. Makikipaglaro sa kanyang mga pinsan, maliligo sa dagat at ang pinakagusto niya ay ang mga kuwento ng kanyang lola habang sila ay namamahinga sa ilalim ng punong mangga.

1. Sino ang bata sa kuwento?
2. Saan siya pupunta?
3. Bakit siya excited sa pagpunta sa probinsya?
4. Ano-ano ang gagawin niya roon?
5. Nakapagbakasyon ka na rin ba sa isang probinsya?
6. Saan lugar ito?
7. Ano-ano ang iyong ginawa?
8. Sa iyong pagbabakasyon, ano ang hindi mo makakalimutan? Bakit?

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Basahin ang bawat pangungusap. Piliin ang letra ng tamang sagot. Gawin ito sa inyong sagutang pael.

1. Alin sa mga sumusunod ang ginagamit kung magtatanong ka ng lugar?

A. Ano	C. Sino
B. Saan	D. Kailan

2. Aling salita ang gagamitin mo kung nais mong malaman ang petsa ng pasukan?

A. Paano	C. Kailan
B. Sino	D. Ano
3. Kung nais mong humingi ng dahilan o rason, ano ang angkop na salitang gagamitin mo sa pagtatanong?

A. Bakit	C. Paano
B. Ilan	D. Sino
4. Ang salitang **Sino** ay sumasagot sa tanong na patungkol sa _____.

A. bagay	C. lugar
B. tao	D. pangyayari
5. Nais mong alamin ang bilang ng mga taong gumaling sa sakit na COVID-19. Anong salita ang gagamitin mo sa pagtatanong?

A. Magkano	C. Gaano
B. Kailan	D. Ilan

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Basahin ang maikling teksto. Sagutin ang mga tanong sa pamamagitan ng pagdurugtong ng sagot sa pariralang nakasulat. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Levi Celerio, Pambansang Alagad ng Sining

Si Levi Celerio ay kilalang mahusay na kompositor. Napasama ang kanyang pangalan sa Guinness Book of World Record dahil siya ay tumugtog gamit lamang ang dahon. Hindi na mabilang ang mga awiting kanyang isinulat. Ilan sa mga uri ng awitin ay awiting Pilipino pambayan, pamasko at pag-ibig na ginamit sa mga pelikula.

Ginawaran siya ng titulong Pambansang Alagad ng Sining sa Musika at Panitikan noong 1997 ni Pangulong Fidel Ramos dahil sa parangal na ito higit siyang nakilala bilang isang Kompositor at Prolifikong Lyricista bilang tunay na kaganapan sentimientong makapuso ng sambayanang Pilipino.

1. Sino ang tinaguriang Pambansang Alagad ng Sining?
Ang tinaguriang Pambansang Alagad ng Sining ay si _____
2. Ano ang ginamit niya sa pagtugtog ng musika?
Ang ginamit niya sa pagtugtog ng musika ay _____
3. Sinong pangulo ang nagparangal bilang Pambansang Alagad ng Sining?
Ang pangulong nagparangal sa kanya ay si Pangulong _____
4. May kilala ka bang mga Pilipinong kompositor? Sino-sino sila?
Ang mga kilala kong kompositor ay sina _____
5. Sa anong larangan ng sining nais mong mapabilang? Bakit?
Pumili ng isa sa mga sumusunod at ipaliwanag
Pagpipinta, pag-awit, pagsasayaw, paglililok
Kung ako ay pipili kung anong larangan ng sining ang nais kong mapabilang, pipiliin ko ay _____ dahil _____

Paano mo masasagot ang mga tanong sa binasa /napakinggang kuwento at tekstong pang-impormasyon?

Kailangan ng bata na maunawaan at matandaan ang mga detalye sa binasa o napakinggang kuwento upang masagot niya ang mga katanungan. Ang palagiang pagbabasa ay makatutulong sa mga bata upang umunlad ang kakayahan na maintindihan ang anumang babasahin na ibibigay sa kanya, bilis ng pagbasa Kailangan din ng mga bata na malaman kung kailan ginagamit ang mga salitang **Ano**, **Sino**, **Saan**, **Kailan** at **Bakit** na unang dapat matutuhan ng bata.

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Basahin at unawain mong mabuti ang nilalaman ng teksto. Sagutin ang mga katanungan sa ibaba. Isulat ang letra ng tamang sagot sa bilang 1 – 5 at sa bilang 6-10, ibigay ang hinihinging detalye sa mga tanong. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Tayo na sa CALABARZON

Ang Rehiyon IV-A o CALABARZON ay binubuo ng limang lalawigan. Ito ay ang Cavite, Laguna, Batangas, Rizal at Quezon. Ang mga lalawigang ito ay dinarayo ng mga turista dahil sa magagandang tanawin.

Simulan natin ang paglalakbay sa lalawigan ng Quezon kung saan kilala sa tanyag na Kamay ni Hesus sa Lucban Quezon. Isa sa makikita rito ang replika ng Arko ni Noah.sa Quezon din matatagpuan ang Bundok Banahaw na nasa pagitan ng lalawigan ng Quezon at Laguna. Ang bundok na ito ang pinakamataas sa mga bundok sa CALABARZON. Marami ring magagandang dagat na maaaring paliguan kung panahon ng tag-init.

Dumako naman tayo sa lalawigan ng Laguna kung saan matatagpuan ang iba't ibang panghimagas tulad ng buko pie. Makikita rin dito ang Bundok Makiling na sinasabing binabantayan ng mga diwata. Sa Laguna rin makikita ang tahanan ng ating pambansang bayani na si Dr. Jose P. Rizal. Ito ay matatagpuan sa Calamba Laguna.Ipinagmamalaki naman ng lalawigan ng Batangas ang kanilang produktong kape at balisong. Kung mapupunta ka sa kanila ay madalas mong maririnig ang salitang “Ala Eh” na galing sa salitang tagalog “wala eh” ibigsabihin ay “wala pong problema , easy easy lang”. Marami ring dagat ang maaaring pagpiliang paliguan ng mga turista.

Ang ikaapat naman na lalawigan sa CALABARZON ay ang Cavite. Nagmula ang pangalang "Cavite" sa kinastilang salitang tagalog na *kawit* na pinaikling *kalawit*, bilang pantukoy sa kalupaan sa tangway ng Kabite na nakausli sa pook ng Maynila. Sa lalawigan ding ito iwinagay-way ang unang bandila ng Pilipinas sa balkonahe ni Heneral Emilio Aguinaldo. Naging pangunahing pasyalan din ito kung mayroon “educational tour ang mga bata.”

Ang Rizal na ikalimang lalawigan sa CALABARZON ay nagtataglay din ng magagandang pasyalan o tanawin. Isa na rito ang bayan ng Tanay.

Nakararanas ng malamig na klima ang mga taong dumarayo sa bayan ito dahil sa bulubundukin ng Sierra Madre na sagana sa mga puno. Mayroon ring Kalbaryo sa Binangonan Rizal na may malaking krus sa tuktok.

Kaya dito pa lamang sa Rehiyon IV-A, marami ka ng mapupuntahan at maipagmamalaki mo sa mga turistang darayo sa inyong lalawigan.

1. Ang Rehiyon IV-A ay tinatawag ding _____
A. MIMAROPA C. NCR
B. CALABARZON D. ARMM
2. Ilan ang lalawigan na bumubuo dito?
A. 4 C. 7
B. 6 D. 5
3. Saang lalawigan matatagpuan ang panghimagas na buko pie?
A. Batangas C. Laguna
B. Quezon D. Rizal
4. Kung nais mong pasyalan ang bahay ni Hen. Emilio Aguinaldo, saang lalawigan ka pupunta?
A. Cavite C. Laguna
B. Rizal D. Batangas
5. Ang lalawigan ng Batangas ay may salitang madalas gamitin. Ito ay ang _____
A. Ala Eh! C. Aba'y huo!
B. Hane! D. Di yata e
6. Anong produkto ang pinagmamalaki ng mga Batangueño?
7. Anong lalawigan ang iyong pupuntahan kung nais mong makita ang Kalbaryo?
8. Bakit sinasabing malamig kung pupunta ka sa ibang bahagi ng Tanay, Rizal?
9. Maliban sa iyong sariling lalawigan, alin sa mga natitirang lalawigan sa CALABARZON ang pupuntahan mo?
10. May kaibigang dayuhan na dumating ang ate mo, hinihingan ka ng suhestiyon kung saang pasyalan sa inyong lalawigan magandang puntahan? Ipaliwanag kung bakit iyon ang iyong napili.

Pagsulat ng Isang Maikling Tula, Talatang Nagsasalaysay, at Talambuhay

Aralin

Sa araling ito, mahuhubog ang iyong kaalaman, maging ang iyong imahinasyon sa paglikha at pagsulat ng maikling tula, talatang nagsasalaysay at talambuhay. Magsisilbing gabay mo ang mga pamatayan na inilahad para mga sumusunod na kasanayan.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Sumulat ng tig-tatlong paraan kung paano ka makasusulat ng tula, talambuhay at talatang nagsasalaysay. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Para sa Tula

Para sa Talambuhay

Para sa Talata na Nagsasalaysay

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Basahin ang pangungusap. Piliin ang tamang sagot sa kahon. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

sukat	talambuhay	saknong	tula
tugma	talatang nagsasalaysay	halaman	
makukulay	tingnan	tangkay	dumaraan
	namumulaklak		

- Ang _____ ay isang anyo ng sining o panitikan na naglalayong maipahayag ang damdamin sa malayang pagsusulat. Binubuo ito ng saknong at taludtod.
- Sinasabing ang tula ay may _____ kapag ang huling pantig ng huling salita ng bawat taludtod ay magkakasingtunog.
- Ang _____ ay isang grupo sa loob ng isang tula na may dalawa o maraming linya.

4. Ang _____ ay tumutukoy sa bilang ng pantig ng bawat taludtod na bumubuo sa isang saknong.
 5. Ang _____ naglalayong magkuwento ng naranasan, nabasa, narinig, nasaksihan o napanood.
 6. Ang _____ ay isang anyo ng panitikan na nagsasaad ng kasaysayan ng buhay ng isang tao hango sa mga tunay na tala, pangyayari, o impormasyon.
 - 7 -10. Punan ng tamang salita ang patlang upang mabuo ang saknong ng tula.
- Sa aming bakuran puno ng _____(7)
 Napapaligon ang sinumang _____(8)
 Ang mga bulaklak lalo at _____(9)
 Pangarap makahingi kahit isang _____(10)

Pag-aralan ang babasahin . Ano kayang uri ng panitikan ito?

A. Sa Ugoy ng Duyan

Ni: Thara Anne M. San Pedro

Sa aking pamamahinga dito sa aking duyan
 Ginhawa sa katawan habang libro ay tangan
 Sumasabay sa ihip ng hanging amihan.
 Makakatulog ka, pakiramdam ay gumagaan.

Ginawa ni ama itong duyan na matibay
 Kahit apat na tao dito ay sumakay
 Hindi mag-aalala na babagsak ka sa lupa
 Dahil lubid nito ay sadyang matataba.

Minsan sa aking pagduduyan
 Dumating ang aking kaibigan
 Sabay kaming naupo at nagkuwentuhan
 Paglipas ng oras ay hindi namalayan.

Ang ugoy ng duyan ay sumisimbolo
 Sa pagsubok sa buhay ng isang tao
 Minsan mahina na nanghihikeyat na huwag kang susuko
 Minsan naman malakas na nagsasabing “kaya mo.”

Salamat ama sa duyang iyong ginawa
 Na nagpapasaya sa akin sa tuwina
 Ugoy nito ay nagpapaalala
 Na ako ay mahal ninyong talaga.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Sagutin ang mga tanong. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

1. Tungkol saan ang tula?
2. Saan siya namamahinga?
3. Ayon sa tula saan sumasabay ang ugoy ng duyan?
4. Nakaranas ka na bang igawa ng duyan? Sino ang gumawa nito?
5. Ano ang mensaheng ipinahihiwatig ng tula?
6. Sino ang batang mahilig makinig ng musika?
7. Saan siya nagpupunta pagkatapos nilang kumain ng tanghalian?
8. Ikaw rin ba ay may lugar na pinipuntahan kung nais mong magpahinga? Bakit iyon ang napili mo?
9. Ano ang nararamdaman ni Annie sa tuwing papangaralan siya ng kanyang mga magulang? Bakit?
10. Kung ikaw si Annie, magtatampo ka ba sa iyong mga magulang? Bakit

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Pumili ng isang paksa para sa tulang iyong isusulat. Sundin ang pamantayan upang maging gabay sa pagsulat ng tula. Gawin ito sa sagutang papel.

a. Paaralan b. Guro c. Kaibigan d. Magulang

Pamantayan sa Pagtataya sa Pagsulat ng Tula

Kategorya	Napakahusay	Mahusay	Katamtaman	Puntos
Nilalaman	Napakalalim at makahulugan ang kabuuan ng tula	Malalim at makahulugan ang kabuuan ng tula	Bahagyang may lalim ang kabuuan ng tula	
Pagpili ng ginamit na salita	Gumamit ng simbolismo/ pahiwatig na bahagyang nagpaisip sa mga mambabasa. Piling-pili ang mga salitang ginamit.	Gumamit ng simbolismo/ pahiwatig na bahagyang nagpaisip sa mga mambabasa. May ilang piling mga salitang ginamit.	Gumamit ng 1-2 simbolismo/ pahiwatig na nakakalito. Ang mga salita ay di gaanong pinili.	
Sukat at Tugma	Gumamit ng angkop na sukat at tugma	May mga sukat at tugma ngunit hindi wasto ang pagkakagamit	Walang sukat at tugma sa tula	
Kabuuang Puntos				

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Sumulat ng isang talatang nagsasalaysay tungkol sa nadaluhang kaarawan. Gamitin ang rubric bilang gabay sa pagsulat. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Pamantayan sa Pagtataya sa Pagsulat ng Talatang Nagsasalaysay

Kategorya	Napakahusay	Mahusay	Katamtaman	Puntos
Nilalaman o ideya	Malinaw, may pokus at nakatutulong ang mga detalye	May pokus at nakatutulong ang mga detalye	May mga detalyeng hindi magka-kaugnay	
Organisasyon	May pagkaka-ugnay ang simula, gitna at wakas	Ang simula ay hindi nakaugnay sa gitna at wakas	Walang pagkaka-ugnay ng simula, gitna at wakas	
Bokabularyo	Mabisa at angkop ang salitang ginamit	Makabuluhan ang ginamit na mga salita	May mga ilang salita na hindi angkop ang pagkakagamit	
Kabuuan Puntos				

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Ayusin ang pagkakasunod-sunod ng mga pangyayari sa buhay ni Dr. Jose Rizal upang makasulat ng talambuhay nito. Gamitin ang pamantayan sa pagsulat ng talambuhay. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

- ♦ **Buong Pangalan:** Jose Protacio Rizal Mercado y Alonso Realonda
- ♦ **Araw at Lugar ng Kapanganakan:** June 19, 1861 sa Calamba, Laguna
- ♦ **Araw at Lugar ng Kamatayan:** Disyembre 30, 1896 sa Bagumbayan, Manila
- ♦ **Mga Magulang:** Francisco Rizal Mercado y Alejandro at Teodora Alonso Realonda y Quintos

Mga Isinulat: *Noli Me Tangere* at *El Filibusterismo*

- ♦ May 9 na kasintahan. Ang minahal niyang lubos ay si Leonor Rivera. Subalit sa huli ay naging si Josephine Bracken.
- ♦ Ang kaibahan ni Dr. Jose Rizal sa iba pang mga bayani ay ang kanyang pamamaraan sa pagtatanggol sa bansang Pilipinas. Idinadaan niya ito sa kanyang mga panulat. Inaresto siya at hinatulan ng kamatayan.
- ♦ Ang Pambansang Bayani ay ipinadala ng kanyang mga magulang sa ibang lugar upang mag-aral. Naging isang doktor siya sa mata at sumusulat rin siya.
- ♦ Noong ika-29 ng Disyembre, 1896, Sinulat ni Rizal ang kanyang Mi Ultimo Adios (Huling Paalam)
- ♦ ika-20 ng Enero, 1872, si Jose ay pumasok sa Ateneo Municipal de Manila. Siya ay nagpamalas ng kahanga-hangang talas ng isip at nakuha ang lahat ng pangunahing medalya at notang sobresaliente sa lahat ng asignatura.
- ♦ Itinatag naman ni Dr. Jose Rizal ang La Liga Filipina noong ika-3 ng Hulyo, 1892. Ang kapisanang ito ay lihim na itinatag at layuning magkaroon ng pagbabago sa palakad ng pamahalaan sa Pilipinas sa pamamagitan ng mapayapang pamamaraan at di sa paghihimagsik.
- ♦ Taong 1864 – tinutuan siya ng ABAKADA, 3 taong gulang siya. Ang ina ang unang naging guro
- ♦ Noong 1884, si Rizal ay nagsimulang mag-aral ng Ingles; alam na niya ang Pranses pagkat sa Pilipinas pa lamang ay pinag-aralan na niya ang wikang ito. Bukod sa mga wikang ito, nag-aral din siya ng Aleman at Italyano dahil
- ♦ Ikinulong si Rizal sa Maynila sa Real Fuerza de Santiago. Nang iharap sa hukumang militar at litisin, siya ay nahatulang barilin sa Bagumbayan.

Paano sumulat ng tula, talatang nagsasalaysay at talambuhay?
Ano- ano ang dapat tandaan sa pagsulat ng ganitong uri ng panitikan?

Kung susulat tayo ng tula, talatang nagsasalaysay at talambuhay kailangan mayroon tayong sinusunod na estilo at pamantayan.

Ang tula ay ay isang anyo ng sining o panitikan na naglalayong maipahayag ang damdamin sa malayang pagsusulat. May mga elemento tulad ng sukat, tugma, saknong, karikitan at talinhaga upang maging kaakit-akit sa mambabasa.

Ang talatang nagsasalaysay ay naglalayong magkuwento ng naranasan, nabasa, narinig, nasaksihan o napanood. Ang kuwento ay maaring nangyari sa tunay na buhay o kathang-isip. Ito ay nangangailangan ng pagkakaugnay – ugnay ng paksa o diwa Mayroon itong simula, gitna at wakas.

Ang talambuhay ay isang anyo ng panitikan na nagsasaad ng kasaysayan ng buhay ng isang tao hango sa mga tunay na tala, pangyayari, o impormasyon. Kaya tulad ng ibang sulatin kailangang bumuo ng balangkas, mayroong simula, gitna at wakas at nakaayos ng pagkakasunod-sunod ng detalye.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7: Pumili ng isang panitikan na nais mong gawin. Maaaring tula, talatang nagsasalaysay o talambuhay Nakasulat sa ibaba ang paksang iyong gagawin. Sundin ang ginamit na rubrik sa pagtataya ng napili mong gawin. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Paksa: Ang Iyong Buhay Mag-aaral

Pagpapahayag ng Sariling Opinyon o Reaksyon sa Isang Napakinggang Balita, Isyu o Usapan

Aralin

WEEK

5

I

Nagamit mo na ba ang mga salitang kagaya ng “sa aking palagay”, “kung ako ang tatanungin”, at “para sa akin”? Kailan mo ito ginagamit?

Kaya mo bang ipahayag ang iyong sariling opinyon o reaksiyon tungkol sa napakinggang balita, isyu o usapan?

Sa araling ito, matututunan mo ang paraan ng pagpapahayag ng sariling opinyon o reaksiyon sa napakinggang balita, isyu o usapan. Halina at pag-aralan natin!

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Basahin ang sumusunod na isyu o balita sa ating paligid. Sabihin ang iyong opinyon o reaksiyon tungkol dito. Lagyan mo ng tsek (✓) ang hanay ng **SANG-AYON** kung pabor ka dito at lagyan naman ng tsek (✓) ang hanay ng **DI SANG-AYON** kung hindi ka pabor dito. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Isyu	Sang-Ayon	Di Sang-Ayon
1. Pagbabawal ng paggamit ng plastic		
2. Pagtatapon ng basura sa ilog		
3. Pagsusunog ng basura sa mga bakuran		
4. Pagkolekta ng basura isang beses sa isang buwan		
5. Paglalagay ng basurahan para sa paghihiwalay ng nabubulok at di nabubulok na basura		

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Basahin ang usapan sa ibaba at sagutin ang mga tanong pagkatapos. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

PAGPUTOL NG PUNO

Martes ng umaga nang biglang nagkita-kita ang magkakaibigan na sina Warean, Ana at Estella sa silid-aklatan ng paaralan.

Warean: Oh, tamang-tama nandito din kayo. Tulungan ninyo naman ako sa aking takdang-aralin sa Araling Panlipunan.

Ana: Naku! Ako rin. May kailangan saliksikin para maipasa ko na ang proyekto ko kay Gng. Villanueva.

Estella: Tungkol saan ba ang inyong gagawin?

Warezan: Doon sa isyu ng pagpuputol ng puno sa kagubatan. Balita ko pinapatigil na ni Kapitan iyon dahil ito daw ang dahilan ng madalas na pagbaha sa bayan.

Ana: Sakto, iyan din ang paksa ng saliksik ko. Pinapa gawa kami ng reaksiyon kung sang-ayon ba kami o hindi tungkol sa napabalitang pagsasara nga nito. Nawalan na nga daw ng sumisipsip sa tubig-baha kaya marami ang humihiling na ipasara na ito.

Estella: Hala, isa si Tatay Ariel sa mga nagtatrabaho doon. Kung pinapatigil na ang pagpuputol ng puno, paano na kami? Iyon pa naman ang pinag kukunan namin ng kabuhayan.

Warezan: Oo nga. Pati ang pamilya ng pinsan kong si Lorena ay iyon din ang pangunahing kabuhayan. Napansin ko nga na hindi na sila hirap sa pagtustos sa kanilang gastusin sa pag-aaral at pagkain sa araw-araw simula nang magtrabaho si Tiyo Jericho doon.

Ana: Marami nga talagang maaapektuhan kapag nagsara ito pero paano naman ang iba na nasa salanta ng baha? Umiinit na rin ang paligid natin dahil nauubos na ang mga puno. Nawawalan na rin ng matitirahan ang mga hayop dahil nasisira na ang kagubatan.

Warezan: Hindi ba't dahil sa pagpuputol ng mga puno, na kagagagawa tayo ng bahay, kasangkapan, pati na rin ang mga lapis at papel na ginagamit natin sa pag-aaral ay gawa sa puno. Kung hihinto ito, paano na magagawa ang mga ito?

Ana: Malaking usapin nga ang pagpapatigil nito. May mga pabor at hindi pabor. Kahit anong maging *d e s i s y o n*, *m a y r o o n* maapektuhan.

Estella: Mabuti pa ay magsaliksik muna tayo ng mga alternatibong solusyon tungkol sa mga katanungan natin.

1. Saan nagkita-kita ang magkakaibigan?
2. Ano ang kanilang pinag-uusapan?
3. Sino ang nagpapatigil ng pagpuputol ng mga puno?
4. Paano nakaapekto ng masama at mabuti ang pagputol ng mga puno sa mga mamamayan?
5. Kung ikaw si Ana, paano mo sosolusyunan ang problema sa pagputol ng puno?

Batay sa nabasang usapan, ano ang iyong opinyon o reaksiyon tungkol sa usapan ng magkakaibigan? Sang-ayon ka ba sa pagpapatigil ng pagputol ng mga puno o hindi? Ipaliwanag ang iyong sagot.

E

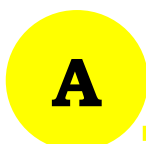
RUBRIKS SA PAGSULAT NG SARILING OPINYON O REAKSYON

PAMANTAYAN	5	4	3	2	1
1. May lawak at lalim ng pagtalakay					
2. Malinaw ang pagpapahayag ng opinyon.					

3. Wastong pagsulat ng talata gamit tamang bantas, malaki at maliit na titik					
4. Magkakaugnay ang pagtalakay sa paksa					
5. Sumunod sa tiyak na panutong ibinigay ng guro kaugnay ng gawain					

Sa **paghahayag ng sariling opinyon o reaksiyon** sa isang napakinggang balita, isyu o usapan, kailangan tandaan ang mga sumusunod.

1. Unawain itong mabuti
2. Tingnan ang magkabilang panig ng balita. Kung maaari, ilista ang masama at mabuting dulot sa pangkalahatan upang masuri ito ng mabuti
3. Maging magalang sa paghahayag. Huwag gagamit ng masasamang salita na makasasakit sa damdamin ng iba.
4. Maglahad din ng naisip na maaaring solusyon tungkol dito.
5. Maaari ring simulan ang pagpapahayag sa, Para sa akin, Sa aking pal-agay, Kung ako ang tatanungin, at iba pa.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Makinig ng balita sa radyo, telebisyon o internet sa napapanahong isyu o usapin sa inyong pamayanan. Pumili lamang ng isa. Ibuod ang balita at isulat ang iyong opinyon o reaksiyon tungkol dito. Gamitin ang rubrics sa pagsulat ng opinion. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Buod ng Balita:

Opinyon o Reaksiyon:

Pagsasalaysay Muli ng Napakinggang Teksto Gamit ang Sariling Salita

Aralin

Ang una, gitna, at wakas na bahagi ng kuwento ay importanteng malaman upang maisalaysay muli ng buo ang isang napakinggang teksto.

Ang pagsasalaysay muli ng tekstong napakinggan gamit ang iyong sariling salita ay isang sukatan kung naunawaan ang napakinggang teksto.

Sa araling ito, matututunan mo ang pagsasalaysay muli ng

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Pagmasdang mabuti ang mga larawan. Gumawa ng pangungusap sa bawat larawan.

Isalaysay muli ang mga pangyayari na ayon sa wastong pagkakasunod-sunod upang mabuo ang kuwento.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Basahin ang teksto sa kahon. Dugtungan ang paunang salita sa bawat talata ng iyong pagsasalaysay. Gawin gabay ang rubriks sa pagsulat ng mga pangyayari. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

Nagkaroon ng pagpupulong ang opisyal ng Samahan ng Mag-aaral sa paaralan upang pag-usapan ang pagkukunang pondo para sa gastusin sa kanilang proyekto na tutulong sa mga mag-aaral na kapos sa gamit pang-eskwela. Napagkaisahan nila na pagtanim ng mga gulay sa bakanteng lote sa paaralan at ibebenta ang mga magiging ani.

Kinabukasan, agad na binungkal ang lupang pagtataniman at bumili sila ng punla. Nagtulong-tulong ang lahat ng kasapi ng samahan kaya agad na natapos ang gawain. Bukod sa makatutulong ang proyekto nila sa mga mag-aaral sa kikitain nila, naging masaya ang lahat sa kanilang ginawa.

Sa simula,
Pagkatapos,
Sa pagwawakas,

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Pumili ng isang kuwentong bayan na iyong narinig. Isalaysay muli ang mga pangyayari base sa iyong sariling salita. Gawin muling patnubay ang rubriks sa pagsasalaysay ng teksto. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Ang **pagsasalaysay muli ng napakinggang teksto sa sariling salita** ay isang basehan upang masukat kung ito ay iyong naunawaan. Upang maisalaysay ito, mahalaga na bigyang-pansin ang pagkaka-ugnay ng mga pangyayari para maipakita ang pagkakasunod-sunod nito at mailahad ang tunay na buod nito.

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Basahin ang teksto. Isalaysay muli ang mga pangyayari na iyong napakinggan. Gamitin ang rubriks sa pagsasalaysay. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Kay Ganda ng Umaga

Biyenes ng umaga, masayang-masaya si Benjie na pumasok sa paaralan dahil isusuot niya ang kanyang uniporme sa Boy Scout. Mabilis siyang naghanda at nagmano sa kanyang magulang bago umalis ng bahay.

Siya ang naatasan na magtaas ng bandila habang inaawit ang pambansang Awit sa araw na iyon. Dali-dali siyang naglakad para hindi mahuli sa pagpasok ngunit habang naglalakad, nakita niya ang isang matanda na may bitbit na bayong ng gulay sa tawiran. Hindi makatawid sa kabila ang matanda dahil sa dami ng mga sasakyan. Lumapit si Benjie. Kinuha niya ang bayong ng matanda. “Halina po kayo, Lola. Tutulungan ko na po kayo”, nakangiting sabi niya.

Hinawakan ni Lola ang braso ni Benjie at dahan-dahan namang inalalayan na tumawid.

“Nandito na po tayo, Lola. Mag-ingat po kayo palagi”, sabi ni Benjie.

“Maraming salamat sa iyo, Iho. Pagpalain ka sana ng Maykapal”, sabi ng matanda.

Iniabot ni Benjie ang bayong ng matanda at masayang nagpaalam. Mabilis siyang muling naglakad at nakarating sa paaralan sa tamang oras.

Pagsasalaysay Muli ng Napakinggang Teksto

Aralin

Ang **pagsasalaysay muli ng napakinggang teksto sa sariling salita** ay isang basehan upang masukat kung ito ay iyong naunawaan. Upang maisalaysay ito, mahalaga na bigyang-pansin ang pagkaka-ugnay ng mga pangyayari para maipakita ang pagkakasunod-sunod nito at mailahad ang tunay na buod nito.

Basahin at unawain ang isinasaad sa bawat pangungusap.

Isang araw ay dinalaw ni Jenny si Sally dahil siya ay maysakit.

Nakita ng guro si Jenny na malungkot.

Itinuro ng guro ang paraan ng pag-iwas sa sakit.

Noong Sabado ay naglinis ng bakuran ang pamilya ni Sally.

Mga bata pa lang ay magkaibigan na sina Jenny at Sally.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Ano ang tamang pagkakasunod-sunod na pangyayari? Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Isalaysay muli ang mga pangyayari na ayon sa wastong pagkakasunod-sunod upang mabuo ang kuwento.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Basahin ang kuwento sa ibaba. Matapos basahin ay sagutin ang mga tanong. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Ang Alamat ng Makahiya

Noong unang panahon ay may isang dalagang nagngangalang Maria na naninirahan sa isang malayong bayan. Si Maria ay kilala sa dalawang katangian bukod sa pagiging maganda. Ang una ay ang pagiging labis na mahiyain at ang pangalawa ay ang pagmamahal nito sa mga halamang nasa bakuran ng kanilang bahay.

Hindi umaalis ng bahay si Maria. Kung lumalabas man siya ay sa bakuran lang upang alagaan ang minamahal niyang mga halaman.

“Iyang si Maria ay maganda at masipag subalit hindi natin nakakausap man lang dahil sobrang mahiyain,” wika ng isang kapitbahay na si Aling Trining. “Oo nga. Nang minsang madaanan ko at batiin ay biglang nagtago sa loob ng bahay,” sang-ayon naman ni Aling Delia. Wala siyang kaibigang isa man dahil hindi naman nakikipag-usap subalit tila nagkakaintindihan sila ng mga halaman. Napakaganda ng mga bulaklak sa kanyang hardin. Minsan, may ilang malilikot na batang pumasok sa kanyang bakuran upang manira ng halaman. Dito’y naglakas-loob siyang sigawang palayo ang mga bata.

Ayaw na ayaw ni Maria na may sumisira sa kanyang halaman. Pagkatapos nito'y naglagay siya ng mga tinik sa paligid ng bakuran upang hindi makadaan ang mga batang malikot. Isang araw ay hindi nakita ng mga kapitbahay si Maria sa hardin. Sa ikalawa at ikatlong araw ay nag-alala na ang kanyang mga kapitbahay.

“Bakit kaya hindi na lumabas si Maria sa kanyang hardin? Hindi kaya nagkasakit siya? Tanong ng mga ito sa isa't isa. Dahil sa pag-aalala ay pinuntahan ng mga kapitbahay ang munting kubo ni Maria. “Maria! Maria! Nasaan ka ba?” sigaw ni Aling Trining at Aling Delia. Walang sumasagot kaya't pumasok sila sa loob ng kubo. Maliit lang ang kubo at makikita kaagad kung may tao sa loob o wala. Maayos naman ang loob nito subalit hindi nila makita si Maria. Lumabas sila sa hardin nang biglang napasigaw si Aling Trining. “Aray! Ang sakit naman ng tinik na ito. Ano ba ito?” sabi nito habang nakayuko at tinitingnan ang natinik na paa. Napayuko rin ang iba niyang kasamahan at nagulat sila sa nakita. Isang halamang halos nakadikit sa lupa at may pinong-pinong dahon ang kanilang nakita. May pinong tinik din ito na nakapalibot sa kanyang mga sanga. Nang madikit ang paa ni Aling Trining ay biglang tumiklop ang mga dahon ng halaman.

“Ngayon lang ako nakakita ng ganitong uri ng halaman.

Napakamahiya naman nito. Nasanggi ko lang ay tumiklop na at tila ayaw niyang palapitin ang mga tao sa mga halaman dahil sa mga tinik nito na tila pumipigil sa mga tao para lumapit. Parang si Maria,” sabi ni Aling Trining.

Hindi na muling nakita sa kanilang nayon si Maria. Ang halamang mahiyain na tumubo sa palibot ng kanyang mga bulaklak ay lumago pa kaya lalong naniwala ang mga kapitbahay na ito na nga si Maria.

Pinangalanan nilang makahiya ang halamang ito mula sa unang pantig ng pangalan ni Maria at idinugtong ang salitang kahiya dahil sa kanyang sobrang pagiging mahiyain.

hango sa libro Pluma 3, dd. 35-66

1. Ano ang katangian ni Maria? Bakit siya hindi nakikipag-usap sa mga tao?
2. Tama ba ang ginawang pagtataboy ni Maria sa mga batang pumasok sa kanyang halamanan? Bakit?
3. Kung ikaw ang kapitbahay, pupunta ka rin ba sa bahay ng dalaga kapag napansin mong hindi na siya lumalabas ng bahay? Bakit?
4. Bakit naisip ng mga kapitbahay na si Maria ang tumubong halaman?
5. Ano-ano ang maaaring gawin upang mababawasan ang iyong pagiging mahiyain?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Buuin ang pangungusap sa bawat bilang base sa pagkakaunawa mo sa napakinggang/nabasang kuwento. Punan ang patlang ng angkop na salita. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

1. Si Maria ay kilala bilang _____ at mapagmahalsa mga halaman.
2. _____ sa loob ng kubo ni Maria sina Aling Trining at Aling Delia.
3. Lakas-loob niyang _____ ang mga bata na pumasok sa bakuran.
4. May tumubong halaman na _____ kapag nasanggi sa ang dahon.
5. Biglang _____ si Maria at hindi na nakita ng mga kapitbahay.

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Basahin ang teksto na nasa kahon. Pagkatapos, muling isalaysay ang iyong nabasa sa pamamagitan ng pagsulat sa patlang ng tamang salita para mabuo ang talata sa ibaba. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Sa bahay ng pamilya Guiritan sa dakong alas-tres ng hapon, habang naglalaro si Maricris nang biglang tumunog ang telepono.

Gng. Guiritan: (Kring..Kring..) Hello Maricris, ang Mama ito.

Maricris: Hello Mama, bakit po kayo napatawag?

Gng. Guiritan: Nakalimutan ko kasi nakasaksak ang telebisyon sa kuwarto namin ng Papa mo. Pakitingnan mo nga anak.

Maricris: Sige po, Ma. Pahintay lang po. (Pumunta sa kuwarto) Hello Ma, tinanggal ko na po sa pagkasaksak.

Gng. Guiritan: Salamat anak. Kamusta naman kayo ng kapatid mo?

Maricris: Mabuti naman po. Naglalaro po kami ng patintero sabakuran.

Gng. Guiritan: Oh sige, mag-iingat kayo palagi. Ang mga bilin ko sa inyo huwag mong kalimutan. Mahuhuli nga rin pala kami ng Papa mo dahil may miting pa kami. Ikaw na mu-na bahala sa kapatid mo.

Maricris: Opo Ma. Mag-iingat po kayo sa pag-uwi mamaya.

Matapos mag-usap ng mag-ina, nagpatuloy sa paglalaro si Maricris at ng kapatid niya.

Tumawag si Gng. Guiritan sa kanilang _____. Pinatanggal niya ang saksak ng _____ sa kanilang kuwarto. Sinabi rin niya na huwag kalimutan ang kanyang mga _____. Mahuhuli sila sa pag-uwi dahil mayroon silang _____. Bumalik sa _____.
si Maricris pagkatapos nilang mag-usap.

Ang **pagsasalaysay muli ng napakinggang teksto** ay maaaring gawin sa tulong ng mga ibinigay na pangugusap. Sa pagbuo ng mga pangungusap at sa pagsasaayos ng mga ito ayon sa wastong pagka-kaugnay ng mga pangyayari ay mailalahad ang tunay na buod nito.

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Basahin ang teksto na nasa kahon. Pagkatapos, muling isalaysay ang iyong nabasa sa pamamagitan ng pagsulat sa patlang ng tamang salita para mabuo ang talata sa ibaba. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Alamat ng Rosas

Noong unang panahon sa isang malayong nayon, ay may isang dalaga na nagngangalang Rosa na kilala dahil sa natatangi nitong ganda at dahil na rin sa kanyang mapupulang mga pisngi, kung kaya't pinagkakaguluhan si Rosa ng mga kalalakihan.

Isang araw nang dumating ng bahay si Rosa ay nakita niya ang isa sa kanyang mga manililigaw na si Antonio na kausap ang kanyang mga magulang at humihingi ng pahintulot na manligaw kay Rosa kung saan ay masaya naman siyang pinayagan ng mga magulang ni Rosa at dahil na rin sa rason na si Antonio lamang ang lalaking unang umakyat ng ligaw sa kanila.

Ang kinakailangan lang naman na gawin ni Antonio ay ang mapatunayan ang sarili kay Rosa at pasiyahin ito.

Iyon ang naghimok kay Antonio kaya naman ay pinagsilbihan niya ang pamilya ni Rosa sa pamamagitan ng dote. Lubos namang natuwa ang mga magulang ni Rosa, lalong-lalo na ang dalaga na unti-unti ay nahuhulog na ang loob sa masugid na binata.

Sa araw na kung saan ay dapat sanang sagutin ni Rosa ang kanyang manliligaw ay doon rin siya labis na nagtaka kung bakit wala pa ito. Doon din niya nalaman na pinaglalaruan lang pala siya ni Antonio nang marinig niya ito habang kausap ang kanyang mga kaibigan.

Parang pinagsakluban ng langit at lupa si Rosa sa kanyang narining. Nadurog ang kanyang puso sa kanyang unang pag-ibig.

Hindi tumigil sa pag-iyak si Rosa habang siya ay pabalik sa kanilang bahay. Nag-aalala naman siyang tinanong nang kanyang mga magulang pero hindi sumagot ang dalaga.

Kinabukasan ay hindi na nakita si Rosa at pati na rin sa mga sumunod na araw. Isang araw ay nabalitaan na may kakaibang halaman na tumubo sa dapat sanang tagpuan nina Rosa at Antonio.

Tinawag ang halaman na rosas dahil ang pulang kulay ng bulaklak ay nagsisilbing paalala sa mga mapupulang pisngi ni Rosa. Ang naiiba lamang ay ang tinik na napapalibot sa halaman na pinapaniwalaan na si Rosa na nagsasabing wala sinuman ang makakakuha sa magandang bulaklak na hindi nasasaktan.

Si Rosa ay kilala sa nayon dahil sa natatanging ganda at _____ pisngi. Nakita ni Rosa si _____ sa kanilang bahay upang magpaalam sa kanyang magulang na _____. Masigasig na _____ ng binata sa pamilya ni Rosa kaya naman nahulog na rin ang kanyang loob.

Ngunit nalaman niya na _____ lang pala siya ni Antonio. Hindi tumigil sa _____ si Rosa. Nag-alala ang kanyang magulang kaya _____ sila ngunit hindi sumagot si Rosa. Kinabukasan ay hindi na muling nakita si Rosa hanggang sa nabalitaan na may kakaibang halaman na tumubo sa _____ sana nina Rosa at Antonio.

Tinawag na _____ ang halaman dahil sapulang kulay ng bulaklak. May mga _____ na sanga ng bulaklak na tanda na walang sinuman ang makakakuha sa magandang bulaklak na hindi nasasaktan.

Pagbibigay ng Paksa ng Napakinggang Kuwento / Usapan

Aralin

Ang mga detalye sa isang kuwento o usapan ay kailangang nakaugnay sa paksa nito upang mas maunawaan ng nais talakayan na kaisipan. Ang paksa ang pangunahing kaisipan ng kuwento.

Sa araling ito, matututunan mo ang pagbibigay ng paksa ng napakinggan kuwento / usapan.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Basahin ang sumusunod na pangungusap. Suriin kung ang nakasaad ay angkop na gawain sa pagbibigay ng paksa. Iguhit ang masayang mukha 😊 sa patlang kung ito ay tama at malungkot na mukha ☹️ naman kung mali. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

- _____ 1. Ang paksa ay ang pangunahing tinatalakay sa kuwento o usapan.
- _____ 2. Mahalagang malaman ang tao o bagay at pangyayaring pinag-uusapan sa kuwento at usapan.
- _____ 3. Malalaman ang paksa ng kuwento sa unang bahagi ng kuwento lamang.
- _____ 4. Karaniwan sumasagot sa tanong na “Tungkol saan ang kuwento?”
- _____ 5. Mabilis na malalaman ang paksa ng kuwento kung babasahin lamang ang wakas nito.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Tukuyin ang paksa ng bawat teksto. Isulat sa patlang titik ng tamang sagot. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

A. Ang pagsasama-sama ng masayang pamilya sa maliit na bahay.   B. Ang pagkakaroon ng kaibigan na alagang hayop   C. Ang luma ngunit matibay na bahay sa gitna ng maluwang na bakuran   D. Ang pagkagiliw ng lahat sa palakaibigan na bata   E. Ang pagkahilig sa pagsusulat ng tula simula ng bata pa.

_____ 1. Ako ay may matalik na kaibigan. Kahit saanman ako magpunta, palagi siyang kasama. Araw-araw magkasama pa rin kami kahit sa pagkain at sa paglalaro. Tuwing kami ay naglalaro, palagi siyang masigla. Ngunit isang araw, napansin namin na matamlay siya. Hindi na rin siya nakikipaglaro sa akin. Kaya naman dinala namin siya doktor. Halos dalawang araw din kaming hindi magkasama. Kinabukasan, narinig ko ang malakasna tahol sa labas ng kuwerto. Tuwang-tuwa ako dahil nagbalik na ang sigla ng matalik kong kaibigan. Ang aso kong si Dugyot.

- _____ 2. Simula ng pagkabata, nakitaan na si Kirstin ng pagkahilig sa pagbabasa ng tula. Iba't ibang tula na ang kanyang nabasa. Binilhan din siya ng mga libro ng kanyang mga magulang. Sa kanyang pagtanda, natutunan na rin niyang gumawa ng sariling tula. Halos lahat ng kanyang mga sinulat na tula ay nagugustuhan ng mga nakababasa. Tuwing may okasyon, iniimbitahan siya sa gitna na bumigkas ng likha niyang tula. Mas nagiging magiliw ang paligid pagkatapos niyang magbasa ng tula.
- _____ 3. Si Angelee ang nag-iisang anak ng mag-asawang Aling Cristi at Mang Ranilo. Lahat ng atensyon ay nasa kanya. Sa pag-aaral ay natutukan siya ng husto kaya naman lumaki siyang masiyahin at bibo. Sa katunayan, kahit saan man siya magpunta, palagi siyang may nakikilalang bagong kaibigan. Kahit ang mga matatanda ay nagiging kaibigan din niya. Kaya naman ang kanyang mga magulang ay natutuwa sa kanyang pag-uugali.
- _____ 4. Sa isang tagong lugar sa kagubatan. May isang bahay na makikita sa gitna ng malawak na bakuran. Bagamat kinakalawang na ang bintanang gawa sa bakal. Ang mga poste ay nakatindig pa rin ng tuwid bagamat kupas na ang kulay nito. Sa loob naman ay makikita ang mga antigong gamit na mula pa sa sinaunang panahon. Kahit ang mga sahig ay gawa sa kahoy, walang lumalangitngit kapag ikaw ay tumapak. Tunay ngang subok na matibay ang bahay na ito kahit pinaglumaan na ng panahon.
- _____ 5. Pangkaraniwan lamang ang bahay ng aming kapitbahay. Bagamat ganoon nga ang kanilang bahay, makikita ang saya ng pamilyang nakatira dito. Tuwing umaga, naririnig ko ang malalakas na boses mula sa mga batang naglalaro habang nagluluto ang kanilang ina na amoy na amoy ang nilulutong ulam. Sa hapon naman ay muli mong maririnig ang ingay ng mga bata na nagmamadali sa pagsalubong sa kanilang ama mula sa trabaho. Isa-isang nagmamano ang mga anak at iniabot ang maliit na supot ng pasalubong para sa kanila.

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Basahin ang teksto sa bawat bilang. Tukuyin ang paksa ng bawat isa. Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel.

1. Noong panahon ng mga Kastila, ang mga prayleng Kastila ay nagpupunta sa bukid kung panahon ng kapaskuhan. Ito ang panahon na ang mga magsasaka ay nakapag-aani ng kasagaan sa kanilang bukirin. Sa gayon, nagkakaroon sila ng pagdiriwang at kasayahan bilang pasasalamat.

Nagsasagawa ng misa ang mga pari sa unang pagtilaok ng manok bilang pasasalamat sa masaganang ani sa bukirin.

Patuloy na isinasagawa ang mga kaugaling ito hanggang ito’y maging tradisyon. Ang pagmimisang ito ng mga pari ang tinatawag na “Misa de Gallo.” Patuloy na isinasagawa ang mga kaugaling ito hanggang ito’y maging tradisyon. Ang pagmimisang ito ng mga pari ang tinatawag na “Misa de Gallo.”

2. Nagkakaroon ng pangkulturang pagtatanghal sa aming paaralan. Tampok sa pagtatanghal ang iba’t ibang uri ng Katutubong Sayaw sa buong bansa. Mayroon Itik-itik at Polka sa Nayon. Ang Ikalimang Baitang ang sasayaw ng Cariñosa. Nakakatakot naman panoorin ang Tinikling dahil sa bilis ng pagsara ng mga kawayan. Baka maipit ang paa ng manananayaw. Gayon din ang Sayaw sa Bangko. Grabe ang kaba ng mga manonood. Sa pagpasalin-salin ng mga nagtatanghal sa mga matataas na bangko.

Natapos ang pagtatanghal na may ngiti sa lahat ng manonood.

Baka maipit ang paa ng manananayaw. Gayon din ang Sayaw sa Bangko. Grabe ang kaba ng mga manonood. Sa pagpasalin-salin ng mga nagtatanghal sa mga matataas na bangko. Natapos ang pagtatanghal na may ngiti sa lahat ng manonood.

Ang bawat kuwento at usapan ay may nakapaloob na **pangunahing diwa o paksa**. Sa pagkilala sa paksa, mahalagang malaman ang tao o bagay at pangyayaring pinag-uusapan sa kuwento at usapan.

Mahalaga ring lubusang maunawaan ang bawat kuwento / usapan napakinggan upang masuri ang mahalagang puntong nais palutangin dito. Karaniwan sumasagot sa tanong na “Tungkol saan ang kuwento? Ano ang kaisipang nais ipahatid ng kuwento?”

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Basahin ang teksto na nasa kahon. Unawain at sagutin ang mga tanong sa bawat bilang. Piliin ang titik ng tamang sagot. Gawin ito sa sagutang papel.

Isa sa lumalalang problema ng bansa ang maruming kapaligiran. Kahit saan ka tumingin, makakakita ka ng mga kalat sa lansangan. Maging sa mga estero at sapa ay puno na rin ng basura. Bagamat mabaho na kanilang paligid, patuloy pa rin sa pagkakalat ang mga mamamayan. Hindi nila iniisip ang peligro na hatid ng maruming paligid. Maaari silang magkasakit sa tiyan, sakit sa balat, at iba pa.

Kailan pa natin lilinisin ang paligid? Kapag nagkasakit na ang isa sa pamilya mo? Hihintayin mo pa bang mangyari iyon?

1. Piliin ang wastong paksa.
 - A. Ang kapaligiran ay pinagmulan ng sakit
 - B. Ang basura ng mga tao ay mabuti
 - C. Magtulungan upang magkaroon ng malinis na kapaligiran
 - D. Kalimutan ang pagiging malinis

Marami na ang naapektuhan dahil sa kumakalat na sakit. Ang lahat ay inutusan na manatili sa kanilang bahay upang makaiwas na mahawa sa sakit.

“Mommy, ilang araw na ako nasa loob ng bahay. Maaari na ba akong lumabas?”

“Anak, hindi pa puwedeng lumabas. Mas ligtas na nasa loob tayo ng bahay lalo na ikaw, bata ka pa. mahina pa ang inyong katawan.”

“Kailan na po ako puwedeng lumabas?”

“Kapag sinabi na ng pinuno natin na higit na nakakaalam na maaaari na tayong lumabas dahil ligtas na. doon pa lang tayo puwedeng lumabas. Sa ngayon, sumunod na lang tayo sa kanilang utos. Ang batang sumusunod sa utos ay mabait na bata. Tama ba?”

“Sige po Mommy. Susunod na lang po ako sa utos.”

2. Alin ang mas mainam napaksa ng teksto?

- A. Ang pagsunod sa utos ay pagpapakita ng pagiging mabuting tao
- B. Ang sakit ay nakakatakot
- C. Ang pag-uusap ng mag-ina ay nakakaaliw
- D. Ang mga naapektuhan ng kumakalat na sakit

Palaging sinasabi ni Lolo Rico na ang lahat ng tao ay dapat magtulungan. Hindi sapat na mabuhay lamang tayo para sa sarili. Kailangan din nating mahalin ang kapwa at ang ating bayan. Kaya kapag nakikita kaming magpipinsan na nag-aaway at hindi nagtutulungan, pinangangaralan niya kami. Mas magiging madali ang buhay kung kasama kang tutulong sa iyo at pamamarisan ka ng iba sa pagtulong mo sa kapwa.

3. Ano ang paksa ng teksto?

- A. Kalimutan ang sarili at mahalin lang ang kapwa mo
- B. Mahalin ang sarili at tulungan ang kapwa
- C. Masarap mabuhay sa mundo
- D. Nagbilin si Lolo Rico sa mga apo

Maraming mga turista ang nagpupunta sa iba't ibang lugar sa Pilipinas sa makulay na pagdiriwang ng kanilang kapistahan. Naging bahagi na ng tradisyon at kultura ng mga Pilipino na paghandaan ang selebrasyong ito na minana pa natin sa ating mga ninuno.

Ilan sa mga tampok na gawain tuwing kapistahan ang pagparada ng mga mamamayan suot upang ipakita ang ipinagmamalaking produkto o kaugalian mayroon sila. Isa na ditto ang Higantes Festival sa Angono, Rizal. Ipinaparada nila ditto ang naglalakihang puppet na gawa sa papel. Matatakam ka naman malulutong balat ng letson sa Lechon Festival sa Balayan, Batangas. Tunay nga maipagmamalaki ang kapistahan ng bansa sa buong mundo kaya naman kahit mga dayuhan ay nahuhmaling sa pagbisita dito para masaksihan ang kapistahan ng bansa.

4. Ano ang paksa?

- A. Ang pagdalaw ng mga turista sa iba't ibang lugar sa bansa
- B. Ang ipagmamalaking kapistahan sa bansa na dinarayo ng mga turista
- C. Ang paghahanda ng mga turista sa selebrasyon ng kapistahan
- D. Ang kapistahan sa bansa

Ang Kahulugan ng Salitang Pamilyar at Di-pamilyar

Aralin

I

Ang Pilipinas ay mayaman sa wika. Mayroon mga pamilyar At di-pamilyar na salita sa nariirinig sa iba at nababasa sa mga teksto. Ngunit may mga salitang naiiba ang kahulugan depende sa pagbigkas nito,

Sa araling ito, matututunan mo ang pagbibigay ang kahulugan ng salitang pamilyar at di-pamilyar na mga salita sa pamamagitan ng tono o damdamin, paglalarawan, kayarian nito, ng mga salitang iisa ang baybay ngunit magkaiba ang diin at tambalang salita.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Hanapin sa Hanay B ang kahulugan ng mga salitang nakasulat nang *pahilig* sa Hanay A. Isulat ang letra ng iyong sagot sa kuwaderno.

Hanay A

1. *Tama na!*
2. *Sikat* siya sa klase.
3. *Boses-palaka* si Manong kung kumanta.
4. Huwag kang maniniwala sa *sabi-sabi*.
5. *Nakaririndi* ang ingay ng sigawan ng kapitbahay.
6. Masarap pa rin ang *lutong-bahay*.
7. *Laganap* ang dilim kapag walang araw.
8. *Bukas* ang ilaw sa kuwarto.
9. *Bukas* pa kami magtatanghal sa paaralan.
10. Mag-ipon ka ng *tubig-ulan*.

Hanay B

- a. nakabibingi
- b. sintunado
- c. tumigil
- d. kilala
- e. tsismis
- f. galing sa ulan
- g. gumagana
- h. kalat
- i. niluto sa bahay
- j. pagkatapos ang araw ngayon

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Alamin ang kahulugan ng mga pamilyar at di-pamilyar na salita na may salungguhit sa pangungusap sa pamamagitan ng pag-aayos ng mga letra na sa kahon. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

1. Malayo ang lalawigang kinadestinuhan ng kanyang ama, kaya napilitan silang mangupahan ng bahay roon.
2. Hindi na makasasapat sa amin ang kinikita ni Itay kung sa kanya pang bulsa manggagaling ang pamasahé.
3. Kailangang magpangkat-pangkat kayo kung ibig niyong gumaan ang gawain.
4. Malayo sa kabisera ng lalawigan ang aming bahay.
5. Ang paglipat ng tirahan ang naging pasya ni kuya Carding.
6. May magandang punto ang kanyang katwiran.

dalpihannag

odsinsuulew

liduma

pikatal

yondesis

dalihan

7. Kaagapay ng punong barangay ang mga kagawad sa pagpapatupad ng mga ordinansa sa pamayanan.
8. Ayon sa pananaliksik ang langis na itinapon mula sa pabrika ang sanhi ng mabahong amoy.
9. Tinanaw ni Joselito ang kaniyang munting hardin.
10. Espesyal ang buko pie na gawa ni Aling Karla.

kalongtu

ralpaag

maspidannag

nginatata

E

Ang **tambalang salita** ay dalawang magkaibang salita na pinagtambal upang makabuo ng panibagong salita.

May mga tambalang salita na taglay ang kahulugan ng bawat salita.

takdang-aralin - itinakdang gawaing pambahay

silid-aklatan - silid ng mga aklat

tubig-alat - tubig na galing sa dagat

bahay kubo - bahay na gawa sa nipa

Punongguro - pinuno ng mga guro

Mayroon ding tambalang salita na nawawala ang kahulugan ng mga salitang pinagtambal at sa halip ay nagkakaroon ng ibang kahulugan.

bantay-salakay - isang taong nagbabait-baitan

nagdidilang angel - naging totoo ang sinalita

kisap mata - iglap ; mabilis

buto't balat - sobrang payat

di maliparang uwak - malawak

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Maaaring matukoy ang kahulugan ng mga salita sa pamamagitan ng tono o damdamin. Kung minsan, naiiba ang kahulugan depende sa damdamin ng pagpapahayag nito. Ilan sa mga damdamin ang galit, takot, pangamba, awa at iba pa. Ibigay ang kahulugan ng bawat salitang may salungguhit sa pangungusap. Bigkasin ito ng may damdamin o wastong tono at unawain. Isulat lamang ang letra sa iyong kuwaderno.

1. "Palimos po." Ang palaging sinasabi ng mga batang nasa lansangan na walang makain.
 - a. nangunguha ng pagkain
 - b. nangungulit sa pagkain
 - c. nanggugulo para sa pagkain
 - d. nanghihingi ng pagkain
2. Hanep! Ang galing niyang maglaro.
 - a. mahusay
 - b. madali
 - c. maganda
 - d. mabilis

3. Huwag mo akong saktan.

a. minsan

b. dapat

c. bawal

d. palagi

A

Maaaring maibigay ang **kahulugan ng pamilyar at di-pamilyar** na salita sa pamamagitan ng pagbigkas nito base sa tono o damdaming ipinapahiwatig; sa pamamagitan ng paglalarawan dito at sa pamamagitan ng pagpapasimple ng kayarian nito.

May mga salita din na naiiba ang kahulugan ng isang salita na **may iisang baybay ngunit magkaiba ang diin**. Tandaan lamang na maging maingat sa pagbigkas ng salita at pag-unawa nito kapag ginamit na ito sa pangungusap.

Kapag ang dalawang magkaibang salita ay pinagsama ay nakabubuo ng bagong salita ay tinatawag na **tambalang salita**. Maaaring taglay pa rin ang kahulugan ng bawat salita o magkaroon ng ibang kahulugan.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Basahin ang bawat pangungusap. Ibigay ang kahulugan ng mga salitang pamilyar at di-pamilyar. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Siya ay nasasabik na dumalo sa **piging** sapagkat kaarawan ng aking Lolo Tino.
2. Sasakay sila samalaking **salipawpaw** upang mas mabilis na makarating sa probinsya.
3. Kasama ko ang nakatatanda kong kapatid na **tulog-mantika** habang nasa biyahe.
4. **Humahangos** siya nang makapasok sa bahay dahil sa pagmamadali.
5. Kulay ginto ang mga **kubyertos** ang pinagamit para sa mga bisita.
6. Masaya niyang **iniabot** ang kanyang regalo.
7. Bigla nalang may **talipandas** na nanggulo sa kasiyahan.
8. **Nasindak** ang mga bisita sa guluhan kaya sila ay nagtayuan.
9. Nabasag ang **pasona** nasa kanilang lamesa.
10. Bilang narinig ang **pito** ng pulis kaya umalis siya agad.

Pagbibigay-kahulugan sa Bar Graph, Pie, Talahanayan at Iba Pa

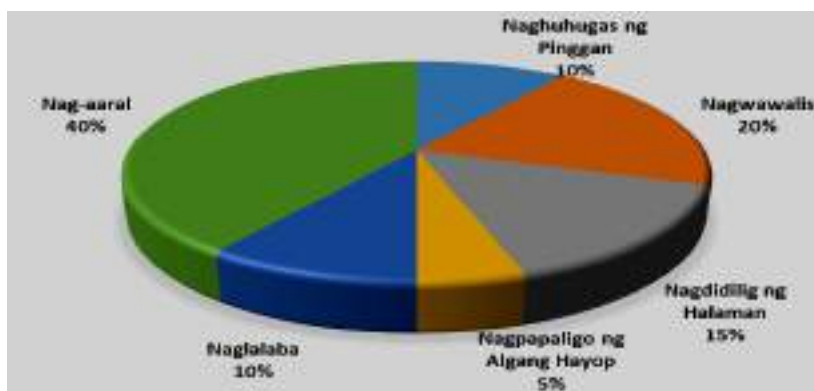
I

Aralin

Ang araling ito ay binuo upang matutuhan mong sumuri at bigyang-kahulugan ang iba't ibang uri ng grap gayundin ang talahanayan. Sa aralin na ito malilinig pa rin ang iyong mapanuring pag-iisip sa pagsagot sa mga tanong na nasa mataas na kakayahan sa pagiisip.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Suriing mong mabuti ang nakasaad sa pie graph. Sagutin ang sumusunod na tanong. Isulat ang sagot sa iyong papel.

MGA GAWAIN NI LUCY SA ISANG ARAW

1. Tungkol saan ang grap?
2. Ano- ano ang mga gawain ni Lucy araw- araw?
3. Anong gawain ang pinaglaanan ni Lucy ng malaking bahagi ng kanyang oras?
4. Bakit kaya ito ang binigyan niya ng malaking bahagdan?
5. Ilang bahagdan ang inilaan nya sa pagdidilig ng halaman at pagpapaligo ng hayop?
6. Ano-anong gawain ang binigyan niya ng 10 bahagdan?
7. Kung ikaw ang maghahati-hati ng gawain, alin sa mga sumusunod na gawain ni Lucy ang bibigyan mo ng maliit na bahagdan?

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Basahin mong mabuti ang mga tanong. Isulat sa kuwaderno ang iyong mga sagot.

1. Anong tawag sa grap na ginagamit sa paghahambing o pagpapakita ng kalakaran ng sukat? Maaaring patayo o pahalang ang ayos ng grap na ito.
A. pie graph
B. bar graph
C. pictograph
D. talahanayan
2. Anong graph ang hugis bilog na nagbibigay ng biswal na konsepto ng buo (100%)?
A. pictograph
B. bar graph
C. line graph
D. pie graph

3. Ano ang tawag sa isang dayagram na sumisimbolo sa mga nakuhang impormasyon o datos?
- A. organizer
B. talahanayan
C. grap
D. datos

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Pag-aralan ang talahanayan sa naging resulta ng sarbey ng mga guro hinggil kagamitang gagamitin ng mga bata sa pag-aaral ngayong darating na pasukan. Ito ang kinalabasan ng naging sarbey sa 1,380 kabuuang populasyon ng mga mag-aaral sa Paaralang Elementarya ng Sta. Inez. Gawin ito sa inyong sagutang papel.

Uri ng Kagamitan	Bilang ng Mag-aaral
Cellphone	550
Smart TV	200
Radyo	55
Laptop	380
Tablet	120
Walang Gagamitin	75

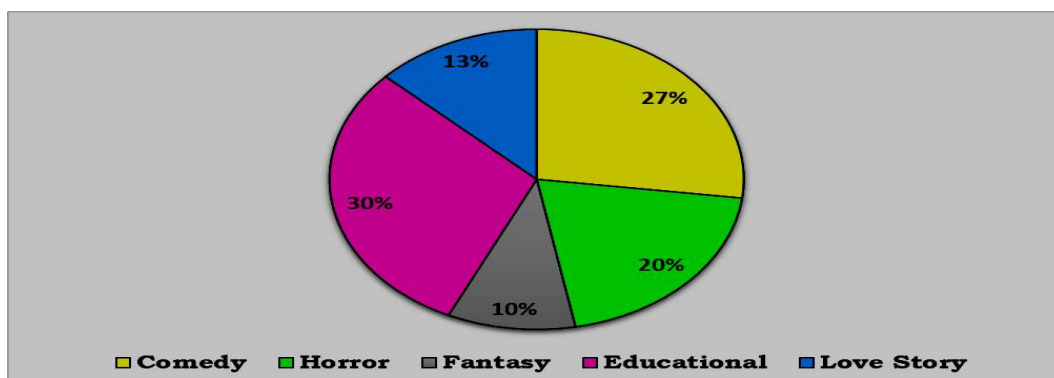
Tanong:

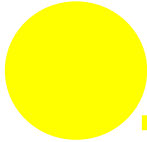
1. Tungkol saan ang talahanayan?
2. Ano-anong kagamitan ang maaaring gamitin ng mga bata?
3. Ilan ang bilang ng mga mag-aaral sa Paaralang Elementarya ng Sta. Inez
- 4 – 8. Ilang bahagdan ng mga ma-aaral ang gagamit ng cellphone? Smart TV? Radyo? Laptop? Tablet?
9. Ilang bahagdan naman ang walang gagamitin?
10. Kung ikaw ay mag-aaral ng Paaralang Elementarya ng Sta. Inez, alin sa mga nabanggit ang iyong gagamitin?

A

Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Pag-aralan ang pie graph. Sumulat ng limang pangungusap ng iyong interpretasyon sa pie grap. Gawin ito sa sagutang papel.

Paboritong Uri ng Panoorin/Palabas ng mga Mag-aaral sa Ikalimang Baitang Pangkat Mapagmahal

Susi sa Pagwawasto

Week 1

Susi sa Pagwawasto 1
1. Corona Virus o Covid 19 2. Department of Health, Department of Education (Maaaring tanggapin ang iba pang sagot ng bata) 3. paninikip ng dibdib o nahihirapang huminga, lagnat, tuyong ubo, pagkapagod (Maaaring tanggapin ang iba pang sagot ng bata) 4. Linisin ang paligid. Kung may nararamdamang kakaiba, agad na kumunsulta sa doktor. (Maaaring tanggapin ang iba pang sagot ng bata)

Susi sa Pagwawasto 2
Ayon sa pagpapasya ng guro
Susi sa Pagwawasto 3
Ayon sa pagpapasya ng guro

Susi sa Pagwawasto 4
1. C 2. D 3. A 4. B 5. B

Week 2

Susi sa Pagwawasto 1
Suriin Pangngalan -Mang Ambo manok kaniyang -magsasaka kapitbahay ko -pamilya mag-aaral sila -prutas Panginoong Diyos ito -gulay biyaya siya -hayop -Ppsta -taniman -Baboy

Susi sa Pagwawasto 2
Ayon sa pagpapasya ng guro
Susi sa Pagwawasto 3
Ayon sa pagpapasya ng guro
Susi sa Pagwawasto 4
1. siya 6. kayo 2. kami 7. ako 3. kayo 8. iyo 4. sila 9. ito 5. kaming 10. ako

Week 3

Susi sa Pagwawasto 1	Susi sa Pagwawasto 2	Susi sa Pagwawasto 3	Susi sa Pagwawasto 4
1. Si Abby 2. Sa probinsiya 3. Dahil madadalaw niya ang kanyang lolo at lola 4. Tatakbo sa taniman ng kape Tanggapin ang iba pang sagot 5-8 Depende sa sagot ng bata	1. B 2. C 3. A 4. B 5. D	1. Levi Celerio 2. Guinness Book of World Record 3. dahon 4. Fidel V. Ramos 5. Depende sa sagot ng bata. 6. Depende sa sagot ng bata.	1. B 2. D 3. C 4. A 5. A 6. kape at balisong 7. Rizal 8. dahil sa mga bulubundukin ng Sierra Madre na maraming pun 9-10 Depende sa sagot ng bata

Week 4

Susi sa Pagwawasto 1
Ayon sa pagpapasya ng guro
Susi sa Pagwawasto 2
1. tula 2. tugma 3. saknong 4. sukat 5. talatang nagsasalaysay 6. talambuhay 7. halaman 8. dumadaan 9. makukulay 10. tangkay

Susi sa Pagwawasto 3
1. Sa Ugoy ng Duyan 2. sa duyan 3. sa hip ng hanging amihan 4. Opo, ang aking tatay Tanggapin ang iba pang sagot 5. anumang pagsubok ay kayang lampasan Tanggapin ang iba pang sagot 6. si Annie 7. sa silong ng kanilang bahay 8. sa aking kuwarto, tahimik doon Tanggapin ang iba pang sagot 9. Masaya dahil ang pangaral nila ay para sa aking ikabubuti. Tanggapin ang iba pang sagot 10. Hindi po, dahil mahal nila ako

Susi sa Pagwawasto 4
Ayon sa pagpapasya ng guro
Susi sa Pagwawasto 5
Ayon sa pagpapasya ng guro
Susi sa Pagwawasto 6
Ayon sa pagpapasya ng guro

Week 5

Susi sa Pagwawasto 1
Sang-Ayon Di Sang-Ayon
1. tsek 2. 3. 4. 5. tsek

Susi sa Pagwawasto 2
Ayon sa pagpapasya ng guro
Susi sa Pagwawasto 3
Ayon sa pagpapasya ng guro

Week 7

Susi sa Pagwawasto 1
Ayon sa pagpapasya ng guro
Susi sa Pagwawasto 2
1. Dahil siya ay mahiyain 2. Mali dahil pwede naman pagsabihan ng maayos 3. Oo upang malaman ang nangyaring masama sa kanya 4. Dahil sa pagkawala nito at sa katanginan niya na mahiyain. 5. Makipag-usap sa ibang tao. Makipaglaro sa iba(Maaaring tanggapin ang ibang sagot)

Susi sa Pagwawasto 3
1. Mahiyain 2. Pumasok 3. Sinigawan 4. Tumutiklop 5. Nawala Si Maria ay kilala bilang mahiyain at mapagmahal sa mga halaman. Lakas-loob niyang sinigawan ang mga bata na pumasok sa bakuran. Biglang nawala si Maria at hindi na nakita ng mga kapitbahay. Pumasok sa loob ng kubo ni Maria sina Aling Trining at Aling Delia. May tumubong halaman na tumitiklop kapag nasanggi sa paligid ng mga bulaklak.

Susi sa Pagwawasto 4
1. bahay 2. telebisyon 3. bilin 4. miting 5. paglalaro
Susi sa Pagwawasto 5
1. Pulang 2. Antonio 3. Manligaw 4. Pinagsilbihan 5. Niloko 6. Pag-iyak 7. Nagtanong 8. Tagpuan 9. Rosas 10. Tinik

Week 6

Susi sa Pagwawasto 1
1. D 2. B 3. A 4. E 5. C

Susi sa Pagwawasto 2
Ayon sa pagpapasya ng guro
Susi sa Pagwawasto 3
Ayon sa pagpapasya ng guro

Susi sa Pagwawasto 4
Ayon sa pagpapasya ng guro

Week 8

Susi sa Pagwawasto 2
1. B 2. E 3. D 4. C 5. A

Susi sa Pagwawasto 1
Ayon sa pagpapasya ng guro

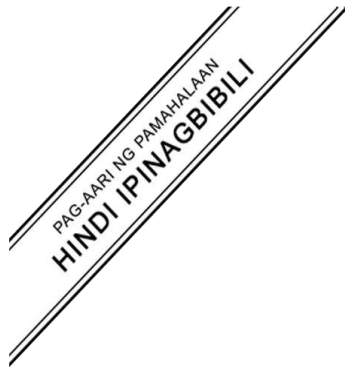
Susi sa Pagwawasto 3
Ayon sa pagpapasya ng guro

Week 9

Susi sa Pagwawasto 1
1. C 6. I 2. D 7. H 3. B 8. G 4. E 9. J 5. A 10. F

Susi sa Pagwawasto 2
1. Pinagdalan 2. sinusuweldo 3. dumali 4. kapital 5. desisyon 6. dahilan 7. katulong 8. pag-aaral 9. pinagmasdan 10. natatangi

Susi sa Pagwawasto 3
1. D 2. A 3. C

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education Region 4A CALABARZON

Office Address: Gate 2 Karangalan Village, Cainta, Rizal

Landline: 02-8682-5773, local 420/421

Email Address: lrmd.calabarzon@deped.gov.ph

